

УДК 378.014

ВИЩА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО РОЗВИТКУ

*Червінська Л.П., д.е.н., професор
ДВНЗ «Київський національний економічний університет»
Червінська Т.М., к.е.н., доцент, Київський інститут
інтелектуальної власності та права Національного університету
«Одеська юридична академія»*

Входження української вищої освіти до єдиного європейського (світового) освітнього та наукового простору – складне та довгострокове завдання, яке потребує вирішення багатьох питань. Для того, щоб українська вища освіта ефективно виконувала важливі завдання сьогодення необхідне її оновлення з урахуванням актуальних світових тенденцій розвитку. За прогнозами ЮНЕСКО у ХХІ ст. рівня національного добробуту, відповідного світовим стандартам, досягнуть лише ті країни, працездатне населення яких на 40– 50 % буде складатися з осіб із вищою освітою [4]. На початку нового століття Україна за часткою дорослого населення (віком 25 років і старше) з вищою освітою (38 %) разом з Ізраїлем (40 %) і Канадою (38 %) увійшла у світові лідери з-поміж 90 країн, випередивши США (36 %), Норвегію (32 %), Данію, Фінляндію, Японію (по 30 %) [2].

При цьому для України характерною є низка чинників, що позначаються на якості вищої освіти, її конкурентоспроможності: занижений поріг селекції вступників до вищої школи через надмірний обсяг ліцензованих місць у ній; гостра ресурсна (фінансова, кадрова тощо) недостатність навчання надто великої кількості студентів; недосконала структура навантаження науково-педагогічних працівників (близько 60 % припадає на навчальну діяльність, 20 % – на наукову, 20 % – методичну,

організаційну інші види робіт), і як наслідок – низька репутація випускників багатьох вітчизняних вищих навчальних закладів серед роботодавців, виникнення феномену «дипломованого безробіття», невисокий показник продуктивності суспільної праці, який значно поступається цьому показнику в європейських країнах [3].

Певний науковий інтерес представляє той факт що, на початку XXI століття уряди таких країн як Румунія, Болгарія, Туреччина, Грузія, Росія, Україна (прибережних країн) і Молдова, Албанія, Греція, Азербайджан, Вірменія домовилися про Чорноморське економічне співробітництво (BSEC), у якому функціонує Парламентська асамблея Чорноморського економічного співробітництва (PABSEC) [2; 4]. Обидві регіональні організації у своїх статутних документах орієнтуються на європейські освітні процеси і прагнуть співпрацювати у галузі вищої освіти та науки.

Усі країни регіону приєдналися до ООН і її спеціалізованих органів, а також до Організації з безпеки і співробітництва в Європі (OSCE). Теперішній етап розвитку вищої освіти в країнах Чорноморського регіону характеризується значними змінами в оновленні структур їх національних систем, модернізації змісту і методів підготовки фахівців, розвитку нових форм і зв'язків освіти, науки і бізнесу. В умовах подальшої інтеграції України в європейське співтовариство посилюються взаємозв'язки і взаємодія між національними системами підготовки кадрів з вищою освітою різних країн. Загальний напрям усіх змін у системі вищої освіти обумовлений розпочатим об'єднанням з державами Чорноморського економічного регіону і країнами Європейського Союзу (ЄС).

Важливими ознаками для процесу професійної підготовки сучасних фахівців з вищою освітою є: наближення змісту освіти до рівня сучасної науки; впровадження сучасних інформаційних технологій у навчальний процес вищої школи; переорієнтація системи освіти з простого засвоєння

суми знань на усвідомлення їх предметно-практичного значення у майбутній професійній діяльності [1].

Оскільки, одним з головних напрямів діяльності Організації Чорноморського економічного співробітництва є створення та розвиток єдиної регіональної академічної мережі держав Чорноморського басейну, яка включає провідні вищі навчальні заклади (ВНЗ) [3], зокрема, й України, вважаємо, що подальша співпраця й застосування продуктивних здобутків країн Чорноморського регіону буде корисною для усіх учасників об'єднання. Адже головними функціями єдиної регіональної мережі держав Чорноморського басейну є підготовка висококваліфікованих фахівців, взаємовизнання кваліфікацій та дипломів про академічні та наукові ступені, вирішення проблем зайнятості населення, перепідготовка та підвищення кваліфікації робітничих кадрів.

У вітчизняній практиці давно визріла об'єктивна необхідність вирішення таких завдань: упорядкування існуючих ліцензійних обсягів прийому абітурієнтів на економічні спеціальності в бік розумного зменшення, виходячи з реальної потреби регіонів, пріоритетне право на таку підготовку слід надавати вищим навчальним закладам економічного профілю; на основі використання глибокого моніторингу розвитку галузей економіки вищі навчальні заклади повинні сміливіше йти на відкриття в рамках діючих спеціальностей профільних економічних спеціалізацій, що сприятиме формуванню якісного кадрового ресурсу відповідно до особливостей регіональної економіки; необхідно демократизувати навчальний процес на основі розширення предметної компоненти варіативної частини навчальних планів, запроваджуючи в процес підготовки випускників ті дисципліни, які завдяки профільному змісту своїх навчальних програм будуть суспільно корисними та економічно доцільними в конкретному регіоні, відповідатимуть його економічній галузевій структурі й перспективам стратегічного розвитку; посилити

профільний характер усіх навчальних дисциплін, формувати основні професійні компетенції випускника на базі сучасних моделей фахівця, що мають прикладну спрямованість.

На державному рівні доцільно формувати суспільну думку щодо привабливості вищої освіти в Україні. Вищі навчальні заклади через інформаційні технології, авторитетну думку науки, бізнесу тощо повинні докладати всіх зусиль для посилення мотивації молоді, переконувати її в необхідності здобуття вищої освіти як основного фактора престижного працевлаштування і кар'єрного росту. Вища школа повинна обирати випереджувальну стратегію розвитку, працювати на збільшення потенційних абітурієнтів (який сьогодні критично мінімальний), що сприятиме підвищенню конкурентного статусу вищих навчальних закладів на міжнародній арені, а також забезпечить альтернативу масовому відпливу молоді через виїзд на навчання і заробітки за кордон.

Література

1. Андрущенко В. П. Умови та напрями інноваційного розвитку освіти / В. П. Андрущенко // Вища освіта України. – 2009. – № 3. – С. 5–14.

2. Бобрицька В. І. Сучасні дослідження проблем маркетингу освітніх послуг / В. І. Бобрицька // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 17. Теорія і практика навчання та виховання: збірник наукових праць. – 2013. – Вип. 22. – С. 20–25.

3. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / Нац. акад. пед. наук України [авт.: В. П. Андрущенко, І. Д. Бех, М. І. Бурда та ін.; за заг. ред. В. Г. Кременя. – К. : Пед. думка, 2011. – 304 с.

4. Pedagogika : Praha. Publishing House «Education and Science» s.r.o. – 64 stran. – P. 56–58.